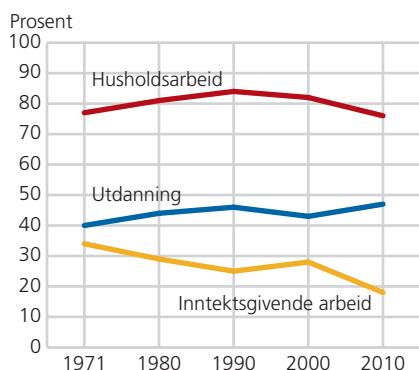

Unge har mer fritid – men savner samvær

Dagens 16-19-åringer bruker noe mer tid på utdanning og mye mindre på inntektsarbeid enn hva de unge gjorde for 40 år siden. De har fått mer fritid. Mange bruker den på TV-titting (77 prosent per døgn), delta på sosiale medier og spille dataspill. Færre har sosialt samvær på fritiden, og de er mindre utendørs enn de voksne. Spurt om hva de ønsker mer tid til, sier de samvær med venner, fysisk aktivitet og utdanning. Seks av ti sier at de har for mye å gjøre.

Odd Frank Vaage

Figur 1. Andel 16-19-åringer som har brukt tid til ulike hovedaktiviteter en gjennomsnittsdag, 1971-2010. Prosent

Kilde: Tidsbruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

I leserinnlegget *Vi lever ikke på 50-tallet lenger* i Aftenposten 12. november 2012 skriver signaturen Jente (14):

«Eldre argumenterer med at da de var unge, var de stadig ute i aktivitet, og at ungdom i dag kun sitter foran PC, mobil og skjermer. Men det finnes mange ulike årsaker til at vi holder oss mer inne, og tyr til sosiale medier. Blant annet er skole en stor grunn. Vi har rett og slett ikke tid til å være ute. Lekser, prøver og innleveringer hopper seg opp i løpet av uken, og fritid blir det derfor ikke mye av. [...] Dessuten trener ungdom mer nå enn før. Summen av skole og trening gir derfor ungdom lite tid til å være ute å leke og møte venner. Derfor tyr vi heller til sosiale medier.»

De unges «kunstige fellesskap»

I et annet leserinnlegg i samme avis og samme dag skriver Tinius (19) om «Det kunstige fellesskapet»:

«For hundre år siden jobbet man 11 timer på potetåkeren, 11 timer! Orket de fortsatt å sosialisere etter en arbeidsøkt? Ja! Hadde de tid? Nei. Og så sitter vi her hundre år senere. Har vi tid? Ja. Orker vi? Nei. Vi er blitt en gjeng med potetgullspisende klubber som har sunket dypt ned i sofaen, og med beina på bordet ser vi på TV istedenfor å høste poteter fra åkeren. Kanskje fjerner vi oss fordi vi rett og slett ikke «behøver» å treffe andre? [...] En glasskjermer kan jo ikke gi uttrykk for stemmen, tonefallet, hastigheten eller optimismen til en person, den gir oss rett og slett bare informasjonen. Vi går inn i en monoton tidsalder som gjør oss inntrykkshemmende og vi innser det ikke selv engang.»

Disse to unge gir hver sin versjon av hvordan dagliglivet fortøner seg for personer i deres aldersgruppe. I denne artikkelen skal vi se hva tidsbruksundersøkelsen kan fortelle oss om hvordan det var å være ung (16-19 år) for 40 år siden, og hvordan dette har endret seg fram til i dag (se tekstboksene om undersøkelsen).

Færre jobber, flere utdanner seg

Når vi ser på utviklingen i de unges tidsbruk fra 1971 til 2010, er det andelen som bruker tid til inntektsarbeid som har endret seg mest. Mens 34 prosent av de unge brukte tid på å skaffe seg inntekt i løpet av en gjennomsnittsdag i 1971, var bare 18 prosent av ungdommene opptatt med det i 2010. I 1980, 1990 og 2000 var tilsvarende andeler i underkant av 30 prosent, henholdsvis 29, 25 og 28 prosent (se figur 1).

Odd Frank Vaage er sosiolog og seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for leveårstatistikk. (odd.vaage@ssb.no)

Andelen som bruker tid til husholdsarbeid, har derimot variert noe i disse åra. I 1971 gjorde 77 prosent av ungdommene i denne aldersgruppen en innsats på hjemmebane, praktisk talt det samme som 40 år seinere, i 2010. I de mellomliggende åra var andelen litt i overkant av 80 prosent.

Andelen av de unge som bruker tid på utdanning, har derimot økt. 40 prosent av 16-19-åringene i tidsbruksundersøkelsen var opptatt med utdanning en gjennomsnittsdag i 1971. Som vist i figur 1 har dette økt til 47 prosent i 2010. I de mellomliggende åra var andelen rundt 45 prosent.

Inntektsarbeid nesten halvert fra 1971

Antall timer de unge brukte til ulike hovedaktiviteter, har også endret seg en del de siste 40 åra. Tida som gikk til inntektsgivende arbeid en gjennomsnittsdag, var høyere i 1971 enn i de seinere åra. Det er ikke slik at det har vært en jevn nedgang, det var faktisk en økning fra 1980 til 2000. Tallet for 2010 er likevel det laveste i disse 40 åra. Tida de unge brukte til inntektsarbeid i 2010 var bare 55 prosent av det den var i 1971 (se tabell 1).

Tid brukt på husholdsarbeid har variert noe fra tiår til tiår, men den var betydelig lavere i 2000 og 2010 enn den var i de tre tiåra før: 79 prosent i 2010 av det den var i 1971.

Derimot har ikke bare andelen som er opptatt med utdanning økt, slik som nevnt ovenfor, men også antall timer til utdanning har økt. Mens 16-19-åringene brukte i gjennomsnitt i overkant av 2 ½ time per dag i 1971, økte denne tida til over 3 timer i 1990. Deretter har den sunket litt igjen. I 2010 var tida til utdanning 113 prosent av hva den var i 1971 (se tabell 1).

Legger vi sammen den tida de unge har brukt til inntektsarbeid, husholdsarbeid og utdanning, får vi sammenlagt arbeidsbyrde. En gjennomsnittsdag var denne byrden på 6 timer og 47 minutter i 1971. I 2010 var den på 5 timer og 43 minutter. Arbeidsbyrden er dermed redusert med 1 time og 4 minutter på 40 år for aldersgruppen 16-19 år.

Tid brukt på personlige behov blant unge, slik som søvn, måltider og personlig pleie, var lavest i 1990, men var nokså lik i 1971 og 2010.

En time mer fritid fra 1971 til 1980

Tida som unge brukte på fritidsaktiviteter, økte med mer enn en time fra 1971 til 1980. Dette har en klar sammenheng med at tida til inntektsarbeid falt med nesten en time i den samme perioden. I 2010 utgjorde fritidsaktiviteter over en time mer enn i 1971 (se tabell 1).

Tabell 1. Tid brukt til ulike hovedaktiviteter en gjennomsnittsdag, alder 16-19-år. 1971-2010. Timer og minutter

	1971	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid	2.28	1.34	1.40	1.51	1.21
Husholdsarbeid	1.42	1.39	1.43	1.21	1.24
Utdanning	2.37	2.48	3.04	2.52	2.58
Personlige behov	10.40	10.33	10.19	10.32	10.45
Fritid	6.17	7.19	7.08	7.16	7.25
Antall observasjoner	519	639	450	345	422

Kilde: Tidsbruksundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

Unge i tidsbruksundersøkelsen

Aldersgruppen 16-19 år har vært med i utvalget til tidsbruksundersøkelsene i alle de fem undersøkelsene som er blitt gjennomført. Dette gir et bilde av utviklingen i deres tidsbruk de siste 40 åra. Siden tidsbruksdataene er samlet inn ved at de som deltar i undersøkelsen, selv fyller ut oversikter over sine gjøremål, kan disse dataene avvike noe fra resultatene i andre intervjuundersøkelser vi har gjennomført som omhandler tilsvarende tema. Antall observasjoner i hver undersøkelse vises i tabell 1. Se ellers om undersøkelsen generelt. Vaage (2012a).

Tidsbruksundersøkelser

Statistisk sentralbyrå har gjennomført tidsbruksundersøkelser hvert tiende år siden begynnelsen av 1970-tallet. Et representativt utvalg av befolkningen fører en form for dagbok over sine gjøremål og sitt samværmønster i to døgn. Utvalget omfatter individer, ikke husholdninger. Dagene er spredt over tolv måneder, slik at vi får et gjennomsnittsbilde for hele året. En del bakgrunnsinformasjon hentes inn gjennom et innledningsintervju, og noe hentes fra offentlige registre.

I undersøkelsen i 2010 var dagboka delt inn i timinutters intervaller, og for hvert intervall skulle deltakerne notere sine gjøremål med egne ord. I ettertid ble aktivitetene kodet etter en liste med omtrent 170 ulike kategorier. Det er altså ikke deltakerne selv, men de ansvarlige for undersøkelsen som avgjør hva som skal regnes som husholdsarbeid, fritid, personlige gjøremål og så videre. Når dette gjøres på samme måte fra gang til gang, kan vi studere endringer over tid og forskjeller mellom grupper. Kodingen av aktiviteter skjer i samsvar med praksis i andre europeiske land.

Undersøkelsene har variert noe med hensyn til deltakernes alder. De to første hadde en øvre aldersgrense på 74 år. Tall som viser endringer siden 1971, omfatter personer 16-74 år. Tall kun for 2010 gjelder aldersgruppen 9-79 år. For mer detaljert beskrivelse av tidsbruksundersøkelsene, se artikkel i Samfunnspeilet 4/2012, skrevet av Aina Holmøy.

Alt i alt forteller disse tallene at de unge totalt sett bruker mindre tid på inntektsarbeid og husholdarbeid nå enn før. De bruker derimot noe mer tid til utdanning nå. Resultatet av disse endringene blir at de unge sitter igjen med atskillig mer tid til fritidsaktiviteter.

Verdt å merke seg er at når tida til inntektsgivende arbeid går ned, skyldes det at det er færre som er i arbeid en gjennomsnittsdag. Ser vi på 16-19-åringene som faktisk er i arbeid i løpet av dagen, er arbeidstida litt lengre i 2010 enn i 1971, 7 timer og 10 minutter i 1971, mot 7 timer og 18 minutter i 2010.

Skoledagen er blitt kortere

Når det gjelder utdanning, er det omvendt. Det at flere var i utdanning i løpet av dagen i 2010 enn i 1971, drar gjennomsnittstallene for tid til utdanning opp. Blant dem som var i utdanning en gjennomsnittsdag, var skoletida imidlertid kortere i 2010 enn i 1971, 6 timer og 22 minutter i 2010, mot 6 timer og 34 minutter i 1971.

Vi har sett at andelen som var i utdanning en gjennomsnittsdag, har økt fra 1971 til 2010. Dette gjelder både gutter og jenter. Andelen økte fra 39 til 47 prosent for gutter. For jentene økte den fra 41 prosent til 46 prosent i samme periode.

Tabell 2 viser i detalj utviklingen i tidsbruken innenfor utdanning fra 1980 til 2010, for dager med undervisning. På disse dagene var tida brukt til utdanning betydelig høyere i 1990 og 2000 enn i 2010. I alle disse åra var den likevel godt over sju timer. I 1980 brukte jentene 20 minutter mer på utdanning enn guttene. I 2010 var det liten forskjell mellom kjønnene.

Tabell 2. Tid brukt til ulike utdanningsaktiviteter en gjennomsnittsdag, dager med undervisning. Alder 16-19 år. 1980-2010. Timer og minutter

	Alle				Gutter				Jenter			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Tid til utdanning i alt	7.09	7.46	7.34	7.13	6.58	7.59	7.54	7.14	7.17	7.36	7.18	7.11
Undervisning	4.54	5.16	4.36	4.41	5.00	5.33	4.49	4.43	4.49	5.03	4.24	4.39
Lekser	0.59	1.01	1.03	0.41	0.51	0.54	1.01	0.41	1.06	1.07	1.04	0.42
Reising knyttet til utdanning	0.53	0.56	0.56	1.03	0.47	0.59	1.05	1.07	0.58	0.53	0.49	0.58

Kilde: Tidsbruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Den tida 16-19-åringene har brukt på undervisning en gjennomsnittsdag, har variert noe fra år til år. I 2010 var den omtrent fire timer og tre kvarter. Forskjellen mellom gutter og jenter har vært relativt liten.

Mindre lekselesing

Lekselesing har variert en del fra år til år, men har stort sett holdt seg i nærheten av en time fram til 2000. Både gutter og jenter brukte mindre tid til lekselesing i 2010, litt over 40 minutter. Dette kan muligens skyldes at det i de seinere åra er blitt mer vanlig at leksene gjøres i selve skoletida. Reisetid blant unge til og fra utdanningsstedet har for øvrig økt med ti minutter fra 1980 til 2010.

Færre gutter skaffer seg inntekt ...

Vi har sett at andelen 16-19-åringer som er i inntektsgivende arbeid en gjennomsnittsdag, har sunket de siste 40 åra, særlig blant gutter. I 1971 hadde 39 prosent gutter inntekt fra arbeid. I 2010 var andelen 15 prosent. For jentene er tilsvarende tall 30 og 22 prosent (se figur 2). Denne nedgangen for begge

kjønn har sannsynligvis sammenheng med at en større andel i denne aldersgruppen var under utdanning i 2010 enn i 1971.

En tilleggsforklaring kan være at færre blant dem som var i utdanning, hadde inntektsarbeid i 2010 sammenlignet med 1971. I hvert fall viser tallene at 21 prosent av dem som brukte tid på utdanning i løpet av døgnet i 1971, også hadde inntektsarbeid i løpet av døgnet, 25 prosent blant gutter og 17 prosent blant jenter. I 2010 var denne andelen totalt på 9 prosent, 4 prosent for gutter og 15 prosent for jenter. Det har altså vært en kraftig nedgang for gutter, mens det har vært nokså stabile tall for jenter.

... men flere tar del i husholdsarbeidet

Vi har allerede sett at andelen 16-19-åringer som utfører husholdsarbeid, økte fra 1971 til 1990. Siden har den minket igjen (se tabell 3). Resultatet blir at andelen som gjør en innsats på hjemmebane, var på omtrent samme nivå i 1971 som i 2010. Denne tendensen gjelder særlig gutter. For dem var andelen lavest i 1971, 66 prosent, og høyest i 1990, 80 prosent. I 2010 var andelen sunket til 70 prosent. For jentenes del har det særlig vært en nedgang de siste ti åra, og andelen for 2010 er den laveste i hele 40-årsperioden, 83 prosent.

Når det gjelder tida som brukes til husholdsarbeid, har unge gutter og jenter blitt noe mer like, men det har gått i bølger. I 1971 brukte jenter 2 timer og 14 minutter på denne typen arbeid, mens guttene brukte 1 time og 14 minutter. Guttene brukte altså 55 prosent av den tida jentene brukte. I 2010 var tiden 1 time og 45 minutter blant jentene og 1 time og 3 minutter blant guttene. Det betyr at guttene dette året brukte 60 prosent av den tiden jentene brukte. Minst forskjell var det i 1990, da guttene brukte 69 prosent av den tiden jentene brukte.

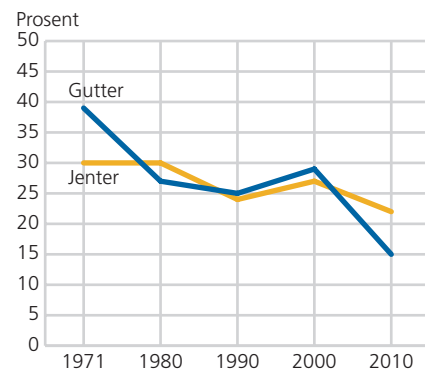
Omtrent halvparten av de unge brukte tid på husarbeid en gjennomsnittsdag både i 1971 og 2010. Husarbeid innebærer først og fremst matlaging, oppvask, rengjøring av huset og vask av tøy. Tallene var for øvrig noe høyere både i 1980, 1990 og 2000 sammenlignet med 1971 og 2010. Blant guttene har det vært en betydelig økning, men økningen skjedde først og fremst de første ti åra (se tabell 3).

Selv om jentene stort sett har gjort mindre av denne typen arbeid per døgn i løpet av 40-årsperioden, har likevel en betydelig høyere andel jenter enn gutter utført husarbeid i alle disse åra. I 2010 var andelen 43 prosent blant guttene og 61 prosent blant jentene. I 1971 gjaldt det 29 prosent gutter og 77 prosent jenter. Denne tilnærmingen mellom kjønnene på dette området finner vi for øvrig også i befolkningen generelt (Vaage 2012c).

Det er også mindre kjønnsforskjeller i andelen som bruker tid på vedlikeholdsarbeid per dag, slik som hagearbeid, pass og stell av kjæledyr og bygge- og reparasjonsarbeid. Blant unge gutter har andelen minket noe i løpet av 40-årsperioden, mens den har økt noe blant jentene. Blant guttene var den 20 prosent i 1971 og 15 prosent i 2010. Blant jentene var tallene henholdsvis 9 og 16 prosent.

Andelen som har utført omsorgsarbeid en gjennomsnittsdag, har forandret seg lite for begge kjønn. I 2010 gjorde 9 prosent blant gutter og 12 prosent blant jenter slike oppgaver i husholdningen.

Figur 2. Andel 16-19-åringer som bruker tid til inntektsgivende arbeid en gjennomsnittsdag, etter kjønn. 1971-2010. Prosent

Kilde: Tidsbruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Derimot økte tid til kjøp av varer og tjenester fram til 2000, men den har gått ned det siste tiåret. Dette gjelder begge kjønn, mest gutter. Blant guttene var det en nedgang på 15 prosentpoeng fra 2000 til 2010. De dagene de gjør innkjøp, bruker jenter jevnt over noe mer tid på det enn gutter gjør (se tabell 3).

Mest personlig hygiene blant jentene

Så godt som alle bruker tid til ulike personlige behov som søvn, hygiene og måltider i løpet av et døgn. Unge mennesker i alderen 16-19 år bruker omtrent en time daglig på personlig pleie, men her er det klare forskjeller mellom gutter og jenter, særlig de tre siste tiåra (se tabell 4).

Tida til måltider (ikke medregnet måltider på utdanningsstedet) er nokså lik for gutter og jenter, stort sett i underkant av en time per dag (se tabell 4).

Stort sett har unge sovnet i overkant av 8 timer og 30 minutter per døgn de siste 40 åra. Dette er omtrent en halv time mer enn gjennomsnittet for befolkningen (Vaage 2012a). For guttene har søvnperioden vært nokså stabil i hele 40-års perioden. Blant jentene har det vært en viss økning de siste 20 åra (tabell 4).

Jenter har mindre fritid enn guttene

Tallene for 2010 viser at barn og unge har godt over en time mer fritid enn befolkningen generelt (Vaage 2012a). Jenter har likevel mindre fritid enn guttene. Blant 16-19-åringene er forskjellen på godt over en time. Dette har betydning for i hvilken grad og hvor mye tid gutter og jenter bruker på ulike fritidsaktiviteter.

Mye mer tid foran TV-en

Naturlig nok gjør unge noe på fritida i løpet av døgnet. Den enkeltaktiviteten flest bruker tid på, er å se på fjernsynet (tabell 5). I 1971 brukte 53 prosent av 16-19-åringene deler av fritida foran TV-skjermen. Andelen har siden økt til 77 prosent i 2000 og sunket til 73 prosent i 2010. Økningen gjelder både gutter og jenter, men andelen fjernsynsseere per døgn har stort sett vært noe høyere blant gutter enn blant jenter. Tida de unge har brukt på fjernsynet per døgn har økt fra 51 minutter i 1971 til 1 time og 35 minutter i 2010.

Tabell 3. Andel 16-19-åringene som utfører husholdsarbeid en gjennomsnittsdag, etter kjønn. 1971-2010. Prosent

	Alle					Gutter					Jenter				
	1971	1980	1990	2000	2010	1971	1980	1990	2000	2010	1971	1980	1990	2000	2010
Husholdsarbeid i alt	77	81	84	82	76	66	74	80	76	70	89	87	87	88	83
Husarbeid	51	58	57	58	52	29	46	47	43	43	77	70	66	73	61
Vedlikeholdsarbeid	15	18	18	11	16	20	24	21	11	15	9	12	15	12	16
Omsorgsarbeid	8	12	16	8	9	7	10	9	4	6	11	14	22	12	12
Kjøp av varer og tjenester	32	33	33	46	36	30	27	30	44	29	33	39	36	48	42

Kilde: Tidsbruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4. Tid til ulike personlige behov for 16-19-åringene en gjennomsnittsdag, etter kjønn. 1971-2010. Timer og minutter

	Alle					Gutter					Jenter				
	1971	1980	1990	2000	2010	1971	1980	1990	2000	2010	1971	1980	1990	2000	2010
Personlige behov i alt	10.38	10.31	10.19	10.32	10.45	10.36	10.37	10.19	10.08	10.32	10.40	10.26	10.18	10.57	10.58
Nattesøvn	8.36	8.36	8.22	8.33	8.41	8.35	8.43	8.29	8.20	8.37	8.36	8.30	8.15	8.45	8.44
Annen personlig pleie	1.05	0.53	0.59	1.05	1.07	1.03	0.50	0.53	0.54	0.57	1.06	0.56	1.04	1.15	1.17
Måltider	0.58	1.02	0.58	0.55	0.57	0.58	1.05	0.57	0.53	0.57	0.58	1.00	0.59	0.57	0.57

Kilde: Tidsbruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Færre leser – særlig gutter

Unge leste i mindre grad aviser, bøker og blader på fritida i 2010 enn i 1971. I 2010 er også lesing på Internett tatt med. For 40 år siden leste 63 prosent av de unge en gjennomsnittsdag, mens 53 prosent så på fjernsyn. I 2010 er disse tallene endret til henholdsvis 20 prosent og 73 prosent, altså en klar nedgang i lesing og økning i TV-seing. De siste to tiåra har guttene sakkett betydelig akterut i forhold til jentene i lesing på fritiden. 16 prosent blant guttene og 24 prosent blant jentene i denne aldersgruppen leste noe en gjennomsnittsdag i 2010 (se tabell 5).

Mindre sosialt samvær på fritida

Sosialt samvær er noe flertallet av de unge bruker tid på i løpet av dagen (tabell 5). I sosialt samvær inngår i første rekke besøk av andre eller hos andre, samtaler på fritida, selskap og besøk på dans/diskotek.

Andelen som brukte tid på sosialt samvær som hovedaktivitet per døgn, var på 64 prosent i 2010. Dette var noe lavere enn i 1971, men betydelig lavere enn i 1980, 1990 og 2000, da andelen lå i overkant av 80 prosent. Nedgangen i sosialt samvær gjelder også for befolkningen generelt (Vaage 2012a). I alle åra har en betydelig større andel jenter enn gutter brukt tid på sosialt samvær.

Jenter er mindre aktive i idrett og friluftsliv enn før ...

Omtrent 36 prosent av de unge drev med idrett eller friluftsliv per døgn i 2010. Som vi ser av tabell 5, er dette en ubetydelig nedgang fra 1971, da andelen var 38 prosent. Høyest andel var det i 1980, med 47 prosent.

I hele perioden 1971-2010 har det vært en klar tendens til at gutter i noe større grad enn jenter har brukt tid på idrett og friluftsliv. For jentene har det vært en betydelig nedgang fra 46 prosent i 1980 til 29 prosent i 2010. Unge brukte for øvrig 47 minutter på idrett og friluftsliv per døgn i 1971. I 2010 var tida 39 minutter. Nedgangen var størst blant jenter, fra 41 minutter til 29 minutter i denne perioden.

... men storbrukere av sosiale medier

Aktiviteter som har dukket opp de siste to tiåra, er bruk av PC og annen datateknologi, blant annet til elektroniske spill og ulike former for kommunikasjon, som sosiale medier. Andelen unge som satt med dataspill en gjennomsnittsdag, økte fra 14 prosent i 2000 til 20 prosent i 2010. I samme periode økte andelen som brukte annet elektronisk datautstyr, inkludert Internett, fra 19 prosent til 58 prosent.

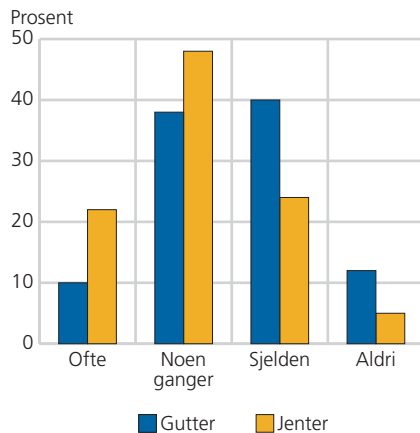

Tabell 5. Andel 16-19-åringer som bruker tid på ulike fritidsaktiviteter en gjennomsnittsdag, etter kjønn. 1971-2010. Prosent

	Alle					Gutter					Jenter				
	1971	1980	1990	2000	2010	1971	1980	1990	2000	2010	1971	1980	1990	2000	2010
Idrett og friluftsliv	38	47	39	32	36	39	49	46	34	42	37	46	33	30	29
Underholdning/kultur	21	23	27	20	9	24	22	28	17	5	19	23	26	24	14
Sosialt samvær	68	83	82	82	64	65	81	75	74	54	72	85	87	89	74
Lesing	63	59	51	31	20	64	60	50	22	16	62	59	52	40	24
TV-seing	53	57	58	77	73	53	59	65	80	75	54	55	52	74	71
Dataspill	.	.	.	14	20	.	.	.	23	36	.	.	.	5	7
Annen Internett-/databruk	.	.	.	19	58	.	.	.	19	54	.	.	.	18	61
Fritidsreiser	60	68	70	70	62	61	70	73	72	62	59	66	67	67	62

Kilde: Tidsbruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. **Andel 16-19-åringer som pleier å ha så mye å gjøre på hverdagene at de har vanskelig for å rekke alt som må gjøres, etter kjønn. 2010. Prosent**

Kilde: Tidsbruksundersøkelsen 2010, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6. **Andel 16-19-åringer som ofte gjerne skulle gjøre noe på hverdager som man ikke har tid til, etter kjønn. 2010. Prosent**

	Alle	Gutter	Jenter
Samvær med familie	3	2	4
Utdanning	16	14	19
Inntektsarbeid	3	5	2
Samvær med venner	33	32	34
Husarbeid	2	2	1
Arbeid med hage, hus, hytte	1	2	0
Fysisk aktivitet	19	18	19
Bruke PC/Internett	2	2	2
Se på TV, DVD og lignende	1	1	0
Andre fritidsaktiviteter	8	9	6
Avslapping	7	6	7
Annet	7	7	7

Kilde: Tidsbruksundersøkelsen 2010, Statistisk sentralbyrå.

Referanser

Vaage, Odd Frank (2012a): *Tidene skifter. Tidsbruk 1971-2010*, Statistiske analyser 125, Statistisk sentralbyrå.

Vaage, Odd Frank (2012b): *Tidsbruk 2010: Utendørs 2 1/2 time, Samfunnsspeilet 4*, 2012, Statistisk sentralbyrå.

Vaage, Odd Frank (2012c): *Utviklingen av tidsbruk de siste 40 årene: Mer fritid – på bekostning av husarbeid, Samfunnsspeilet 4*, 2012, Statistisk sentralbyrå.

Det er særlig gutter som spiller dataspill. I 2010 brukte 36 prosent av dem tid på dette i løpet av døgnet. Blant jentene var andelen mye lavere, 7 prosent. Derimot er jenter ivrigere enn guttene når det gjelder annen bruk av elektroniske datautstyr. 61 prosent av jentene brukte tid på dette per døgn i 2010, mens det gjaldt 54 prosent av guttene. Alt i alt, utenom arbeid og skolegang, tilbrakte de unge 1 time og 52 minutter med elektronisk datautstyr en gjennomsnittsdag i 2010. Guttene brukte 2 timer og 15 minutter, jentene brukte 1 time og 27 minutter. Denne tida ble brukt til andre aktiviteter i 1971, før datateknologialderen.

Unge betydelig mindre utendørs enn voksne

Svært mye av den tida som de unge bruker med datautstyr, tilbringes innendørs. Tall fra tidsbruksundersøkelsen viser at de unge er minst utendørs i løpet av dagen. De er betydelig mindre utendørs enn gjennomsnittsbefolkningen (Vaage 2012b).

Som vi ser, har de unge betydelig mer tid til fritidsaktiviteter enn de hadde fire tiår tilbake i tid. Denne fritida går ikke i første rekke til idretts- og friluftaktiviteter. Unge er mindre sammen med andre, og de leser mindre. I stedet bruker de mer tid foran «glasskjermen», det vil si fjernsyn, dataspill og annen databruk.

Seks av ti mener de har for mye å gjøre

Etter å ha sett hva 16-19-åringene bruker tida si til, blir det i tidsbruksundersøkelsen også stilt noen spørsmål om hvordan de selv oppfatter sin tidsbruk. Ett av spørsmålene var slik: «Pleier du å ha så mye å gjøre på hverdagene at du har vanskelig for å rekke alt som må gjøres?»

I alt 59 prosent i denne aldersgruppen svarte at de ofte eller noen ganger hadde for liten tid. Til sammenligning svarte 75 prosent det samme i gruppen 35-44 år. Det er jentene som i størst grad opplever at de har vanskelig for å rekke alt som må gjøres. Blant dem er det 70 prosent som påpeker dette, blant guttene er andelen nede i 48 prosent (se figur 3).

Ønsker mer tid til venner

De som svarte at de ofte, noen ganger eller sjelden gjerne skulle gjøre noe på vanlige hverdager som de ikke har mulighet for å gjøre på grunn av tidsmangel, ble spurt om hva de først og fremst ville bruke mer tid til. Samvær med venner var det som i størst grad ble trukket fram. Andelen var nesten like stor blant gutter og jenter (se tabell 6).

Mange ønsker også å bruke mer tid på fysisk aktivitet og andre fritidsaktiviteter. En betydelig andel la vekt på utdanning. Derimot var det svært få som savnet mer tid til TV, PC/Internett og lignende.

Mer fysisk og sosialt aktive?

Alt i alt er det aktiviteter som de unge prioriterer høyt som de ikke ønsker å bruke enda mer tid på. Aktiviteter som de i de seinere åra har brukt mindre tid på, skulle de derimot gjerne gjøre mer av. Svarene i tidsbruksundersøkelsen kan tyde på at behovet for å bruke PC-skjermen eller mobiltelefonen på fritida etter hvert er blitt mettet blant unge i denne aldersgruppen, og at de kanskje ønsker å forandre tidsbruksmønsteret sitt i en mer sosial og fysisk aktiv retning.